

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології
Кафедра загальної та клінічної психології

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компоненту

**«Психологія гендерних відносин»
підготовки бакалаврів**

*Силабус освітнього компоненту
для денної форми навчання*

Луцьк – 2026

Силабус освітнього компоненту «Психологія гендерних відносин» підготовки бакалаврів

Розробник: Мудрик А.Б. кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри загальної та клінічної психології та соціології

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Мудрик А.Б.

Силабус освітнього компоненту затверджений на засіданні кафедри загальної та клінічної психології

протокол №7 від 14 січня 2026 р.

Завідувач кафедри:

проф. Журавльова О. В.

© Мудрик А.Б., 2026 р.

I. Опис навчальної дисципліни

1.1. Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання		Вибіркова
Кількість годин/кредитів <u>150/ 5</u>		Рік навчання - 2
		Семестр - 4-ий
		Лекції - 10 год.
		Практичні (семінарські) - 20 год.
		Самостійна робота – 110 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Консультації - 10 год.
	Форма контролю: залік	
Мова навчання українська		

II. Інформація про викладача

ППП Мудрик Алла Богданівна

Науковий ступінь кандидат психологічних наук

Вчене звання доцент

Посада доцент кафедри загальної та клінічної психології

Контактна інформація (номер мобільного зв'язку, електронна адреса) mudruk.alla@vnu.edu.ua, 0955183570, 0932822079

Дні занять (посилання на електронний розклад). Дні занять: <https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi?n=7>

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу.

Силабус вибіркового освітнього компонента «Психологія гендерних відносин» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти на першому (бакалаврському) рівні.

Освітній компонент «Психологія гендерних відносин» належить до циклу вибірових дисциплін професійної підготовки здобувача освіти (бакалавра), вивчається у четвертому семестрі, формою контролю є залік. На вивчення навчальної дисципліни відведено 5 кредитів (150 годин), у тому числі: 10 год. лекційних, 20 год. практичних, 10 год. консультації, 110 год. самостійної роботи.

Проблема взаємин між чоловіками і жінками є актуальною не сама по собі. Важливим кроком є саме гармонізація професійного і сімейного життя жінки і чоловіка. Статеве виховання завжди виконувало функцію підготовки до життя в сім'ї, виконанні батьківських і подружніх ролей, при цьому не приділяло уваги виконанню певних ролей у суспільстві. Однак, для того, щоб бути успішним у всіх сферах людського життя сьогодні, таких знань виявилось недостатньо.

Вихід із цієї ситуації пропонує гендерне виховання, яке за своєю суттю передбачає формування особистостей, готових до самореалізації у різних сферах суспільного життя, незалежних від гендерних стереотипів. Розвиток гендерної компетентності полягає у передачі культурних цінностей, підготовці молоді до інтеграції у суспільство, в нівелюванні, зменшенні соціальної нерівності, впливу гендерних стереотипів.

У сферу гендерного виховання входять не лише такі специфічні стосунки між представниками чоловічої і жіночої статі, як подружні, але й будь-які інші: в суспільному житті, розподілі праці, професійній діяльності, сфері відпочинку тощо.

Таким чином розвиток гендерної компетентності особистості полягає не лише у формуванні правильного розуміння сутності феномену гендеру, моральних норм та установок у сфері взаємин статей, але й потреби керуватися ними в усіх царинах людського життя.

Освітній компонент спрямований на аналіз та вивчення основних питань гендерної компетентності особистості. Освітній компонент «Психологія гендерних відносин» надає здобувачам освіти можливість отримати комплекс теоретичних та практичних знань.

Силабус ґрунтується на системному підході підготовки сучасних здобувачів освіти і компетентнісному підході до визначення якості підготовки здобувачів першого рівня вищої освіти, здатних працювати відповідно до сучасних вимог.

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Вивчення освітнього компоненту дає змогу:

- розвинути гендерну компетентність особистості;
- розглянути основний категоріально-понятійний апарат з означеної проблеми;
- розглянути біологічні, психологічні соціокультурні та інші чинники тендеру;
- проаналізувати та проінтерпретувати провідні чинники гендерної соціалізації та гендерної ідентичності особистості;

- вивчити основні виміри гендерної поведінки особистості: гендерні ролі, гендерні стереотипи, гендерно-рольові конфлікти, статевотипізована поведінка;
- розглянути та проінтерпретувати механізми гендерної дискримінації;
- розглянути основні гендерно-рольові дисгармонії та статеві девіації та залежності;
- оволодіти навичками самоаналізу, активним стилем спілкування, творчим підходом до вирішення проблем.

Вивчення освітнього компоненту дозволить:

- здійснювати аналіз процесів соціалізації та концептуалізації гендерних ролей і стосунків між чоловіками та жінками;
- здійснювати аналіз та пояснювати особливості формування гендерних стереотипів у процесі соціалізації особистості; з'ясувати, які стереотипи є найбільш поширеними;
- виявляти гендерні стереотипи та гендерні ролі;
- визначати ступінь підвладності гендерному стереотипу;
- аналізувати гендерно-рольові конфлікти та вирішувати їх;
- аналізувати тип сім'ї, визначати особливості орієнтації на традиційні чи егалітарні стосунки;
- визначати особливості статевотипізованої поведінки;
- аналізувати психологічні портрети чоловіків і жінок;
- визначати особливості ставлення до гомосексуальності та визначати рівень гомофобії;
- здійснювати діагностику гендерної поведінки особистості;
- оволодіти навичками здійснення самоаналізу;
- оволодіти активним стилем спілкування, вмінні встановлювати і підтримувати відносини партнерства;
- використовувати творчий підхід до вирішення проблем.

Компетенції, які набуває здобувач в процесі вивчення освітнього компоненту «Психологія гендерних відносин» можна використати як у повсякденному житті, так і в професійній діяльності.

Набуті знання та вміння дають змогу сформувати якості, риси, властивості, що визначають ставлення людей до представників іншої статі, дають більшу свободу вибору для самореалізації, допомагають бути достатньо гнучкими, використовувати різні можливості поведінки, незалежних від гендерних стереотипів.

3. Soft skills.

Критичне мислення та медіаграмотність: аналіз гендерних стереотипів/упереджень у повсякденних повідомленнях, рекламі, медіа; вміння відрізняти факти від оцінок.

Етична чутливість і толерантність: повага до різноманітності, недискримінаційна взаємодія, дотримання професійної етики психолога у темах, пов'язаних із гендером та ідентичністю.

Комунікативні навички (асертивність, активне слухання, «Я-повідомлення»): конструктивний діалог у складних темах, ведення дискусії без ескалації.

Командна взаємодія та партнерство: робота в малих групах, розподіл ролей, спільне ухвалення рішень, взаємна підтримка.

Навички аргументації та публічного виступу: презентація позиції, доказовість, коректне використання наукових понять і термінів.

Конфлікт-менеджмент і переговори: розпізнавання гендерно-рольових конфліктів, пошук рішень у межах «виграв-виграв», профілактика дискримінаційних практик.

Емоційна саморегуляція: керування власними реакціями під час обговорення чутливих соціальних тем; стресостійкість у дискусіях.

Самоаналіз і рефлексія: усвідомлення власних установок, стереотипів, меж компетентності; розвиток гендерної компетентності.

Креативність і проблемне мислення: пошук нестандартних рішень у кейсах, проєктування просвітницьких/профілактичних ініціатив.

Самоорганізація та тайм-менеджмент: планування самостійної роботи, дотримання дедлайнів, якісне виконання завдань.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практичні	Консультації	Сам. роб./К.	Методи та технології викладання	Форма контролю/ Бали*
Змістовий модуль 1.							
Тема 1. Поняття гендеру у психологічній науці	26	2	2	2	20	командно-орієнтовані лекції /командно-орієнтовані дискусії / робота в малих групах/ розв'язування задач/кейсів	КОД / РМГ / РЗ/К / 4 бали
Тема 2. Становлення гендерної ідентичності. Гендерна соціалізація особистості	28	2	4	2	20	командно-орієнтовані лекції /командно-орієнтовані дискусії / робота в малих групах/ розв'язування задач/кейсів	КОД / РМГ / РЗ/К / 8 балів
Тема 3. Гендерні стереотипи. Гендерні ролі. Маскулінність/фемінність як статево типізована поведінка. Андрогінність. Гендерно-рольові конфлікти особистості	40	2	6	2	30	командно-орієнтовані лекції /командно-орієнтовані дискусії / робота в малих групах/ розв'язування задач/кейсів	КОД / РМГ / РЗ/К / 12 балів
Тема 4. Гендерна дискримінація особистості	28	2	4	2	20	командно-орієнтовані лекції /командно-орієнтовані дискусії / робота в малих групах/ розв'язування задач/кейсів	КОД / РМГ / РЗ/К / 8 балів
Тема 5. Гендерно-рольові дисгармонії. Статеві девіації	28	2	4	2	20	командно-орієнтовані лекції /командно-орієнтовані дискусії / робота в малих групах/ розв'язування задач/кейсів	КОД / РМГ / РЗ/К / 8 балів
Разом за модулем 1	150	10	20	10	110		
Види підсумкових робіт							Бал
Робота на практичних заняттях (10 бали x 10 практ)							100
Всього годин/ Балів	150	10	20	10	110	-	100

Примітки:

Office 365 одна з форм навчання або симбіоз у формі онлайн лекцій під час карантинних обмежень. Форма контролю: КДС – командна дискусія, РМГ – робота в малих групах, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ПМК – підсумкова модульна контрольна робота, К – консультації, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента

Завдання для самостійного опрацювання

1. Коротко охарактеризуйте історію виникнення терміну «гендер».
2. Назвіть етапи розвитку гендерної теорії.
3. Як розуміється поняття «гендер» у сучасному світі?
4. Розкрийте зміст поняття «гендер».
5. Як співвідносяться поняття «гендер» і «стать»: що над чим домінує?
6. У чому сутність гендерного підходу в науці?
7. Гендер – це соціальний конструкт чи культурне оформлення статі?
8. Чим гендерна психологія відрізняється від психології статевих відмінностей?
9. Як співвідносяться поняття «ідентичність», «статева ідентичність» та «гендерна ідентичність»?
10. Розкрийте поняття гендерної ідентичності.
11. Як співвідносяться поняття «соціалізація», «соціалізація статі» та «гендерна соціалізація»?
12. Розкрийте поняття гендерної соціалізації.
13. Назвіть основні інститути гендерної соціалізації в дитинстві.
14. Які особливості гендерної соціалізації у дорослому віці?
15. Чи припиняється процес гендерної соціалізації в зрілі, похилі роки?
16. Чому дитячі та шкільні роки називають періодом народження чоловіка/жінки?
17. Чому сім’я (батьки), а не однолітки чи ЗМІ є провідним агентом гендерної соціалізації дитини?
18. Які соціальні інститути є найбільш важливими для формування особистості дошкільника, молодшого школяра, старшокласника, дорослої людини?
19. Наскільки відрізняються ролі чоловіка та жінки у сюжетах дитячих казок? Якими вчать бути дівчаток і хлопчиків казки?
20. Які гендерні знання отримують діти у дитячому садочку і школі?
21. Чи відрізняються підходи до виховання та навчання дівчаток і хлопчиків?
22. Чи можна, змінивши контекст виховання, навчити чоловіків і жінок поводитись всупереч природних відмінностей між статями?
23. Поділ навчальних груп за статтю є корисним чи шкідливим рішенням стосовно розвитку молодшої людини?
24. Яку роль відіграють у гендерній соціалізації дитяча література, ЗМІ, батьки, однолітки?

25. Які важливі психологічні механізми активізують набуття гендерної ідентичності та засвоєння певного типу статево-типізованої поведінки?
26. Розкрийте поняття гендерно-рольова соціалізація особистості.
27. Які основні положення З. Фрейда стосовно природи чоловічої та жіночої статі?
28. Як розглядає стать в аналітичній психології К. Юнг? Розкрийте значення понять Аніми та Анімуса як архетипових фігур колективного несвідомого.
29. Розкрийте поняття гендерні стереотипи.
30. Охарактеризуйте основні гендерні стереотипи.
31. Які, на Вашу думку, особливості сучасного українського чоловіка?
32. Які, на Вашу думку, особливості сучасної української жінки?
33. Чи вірно, що жінки більш агресивніші, ніж чоловіки? Аргументуйте відповідь.
34. Чи вірно, що чоловіки більше емоційніші, ніж жінки? Аргументуйте відповідь.
35. Що можна назвати традиційними уявленнями про мужність? Який стереотип мужності та образ «Я» у підлітків?
36. Охарактеризуйте стереотипи маскулітності/фемінності.
37. Охарактеризуйте стереотипи, пов'язані з відмінностям у змісті праці статей.
38. Охарактеризуйте стереотипи, які закріплюють сімейні та професійні ролі відповідно до статі.
39. Охарактеризуйте стереотипи, пов'язані з привабливістю, критеріями оцінки зовнішності чоловіка та жінки.
40. Розкрийте поняття статево-типізована поведінка.
41. Розкрийте поняття гендерної ролі.
42. Назвіть проблеми чоловічих ролей?
43. Назвіть переваги та недоліки традиційної чоловічої ролі.
44. Якими є проблеми жіночих ролей?
45. Сучасні чоловічі та жіночі ролі взаємодоповнюють чи взаємопідмінюють одна одну?
46. Яку особливість гендерної поведінки відображає відомий вислів «Сила жінки в її слабкості»?
47. Відхилення від гендерної ролі часто сприймають люди як доказ гомосексуальності. Чим пояснити таке сприйняття?
48. Охарактеризуйте розподіл сімейних і суспільних ролей, що відповідає взаєминам статей у традиційній патріархальній сім'ї.
49. Охарактеризуйте розподіл сімейних і суспільних ролей, що відповідає взаєминам статей у партнерській, егалітарній сім'ї.
50. Як змінюються внутрішньосімейні стосунки у сучасній українській родині? Чи відрізняються моделі гендерної поведінки, які пропонує традиціоналістське та постіндустріальне суспільство?
51. Розкрийте поняття гендерно-рольові конфлікти особистості.

52. Як співвідносяться поняття «дискримінація», «гендерна нерівність», «гендерна дискримінація»?
53. Розкрийте поняття гендерна дискримінація та гендерна нерівність.
54. Які показники відображають наявність гендерної диспропорції у суспільстві?
55. Відомо, що гендерна нерівність негативно впливає здебільшого на жінок, однак чоловіки також зазнають певних проявів дискримінації у сучасному суспільстві. Назвіть та охарактеризуйте їх.
56. Розкрийте поняття сексизм як вияв гендерної дискримінації.
57. Зазвичай, феномен сексизму вивчають стосовно поведінки чоловіків. Чи можуть виявляти сексизм жінки?
58. У чому полягає еротизація як один із виявів сексизму у масовій культурі? Наведіть приклади.
59. У чому полягає стереотипізація як один із виявів сексизму у масовій культурі? Наведіть приклади.
60. У чому полягає оречевлення як один із виявів сексизму у культурі масового споживання? Наведіть приклади.
61. У чому полягає мачизм як один із виявів сексизму у масовій культурі? Наведіть приклади.
62. У чому полягає фейсизм як один із виявів сексизму у масовій культурі? Наведіть приклади.
63. Розкрийте поняття маскуліність/фемінність.
64. Розкрийте поняття статовотипізована поведінка.
65. Назвіть якості, що традиційно вважаються чоловічими та жіночими. Обґрунтуйте відповідь.
66. Криза маскуліності – це фемінізація чоловіків чи послаблення гендерної асиметрії?
67. Чи згодні Ви з думкою Сандри Бем, що традиційні ролі значно обмежують гендерну поведінку. Обґрунтуйте свою відповідь.
68. Еспериментальним шляхом С. Бем довела, що високий інтелектуальний рівень корелює у дівчаток з виявом маскуліних особливостей, у хлопчиків – з фемінними. Чим статовотипізованішою була поведінка дорослих, тим нижчим виявлявся показник їхнього інтелектуального розвитку, креативності, професійних здібностей. Як можна пояснити такі результати?
69. В дослідженнях С.Бем доведено, що фемінність корелює з пасивністю, інфантильністю, безпорадністю тощо. Чи треба вважати, що фемінність є малоприсадною соціальною якістю?
70. Розкрийте поняття андрогінність.
71. Хто ввів поняття андрогінність у психологічну термінологію, пояснюючи її поняттями Аніми та Анімуса?
72. Розкрийте поняття гіпергендерність, гіпермаскуліність та гіперфемінність.
73. Чому в більшості випадків саме жінка стає об'єктом сексуальної агресії?
74. Розкрийте поняття статові девіації.

75. Порушення гендерно-рольової ідентичності це: спосіб збереження самобутності чи девіація?
76. Назвіть ознаки гендерно-рольового інфантилізму.
77. Назвіть у яких основних формах проявляється гендерно-рольова недостатність?
78. Означте основну симптоматику гендерно-рольового дефіциту? У чому основні причини його виникнення?
79. Назвіть ознаки атрофії гендерної ролі. Причини виникнення.
80. Чим відрізняються між собою поняття транссексуалізму, трансвестизму, гомосексуалізму.
81. Назвіть головні гіпотези причин гомосексуалізму.
82. Відхилення від гендерної ролі часто сприймають люди як доказ гомосексуальності. Чим пояснити таке сприйняття?
83. Відомо, що гетеросексуальні чоловіки негативніше налаштовані проти гомосексуальних чоловіків, ніж жінки. Як це пояснити?
84. Чи існує небезпека, що діти, яких виховують гомосексуальні пари теж стануть гомосексуалами?
85. Розкрийте поняття гомофобія та гетеросексизм.
86. У масовій свідомості щодо гомосексуальних індивідів утвердилося чимало стереотипів. Охарактеризуйте найбільш поширені з них.
87. Сучасна наука ще не знайшла пояснення природи й походження гомосексуалізму. На сьогодні існує чимало припущень щодо причин інверсії статевого потягу. Назвіть та коротко означте основні положення найбільш відомих психологічних теорій, що вивчали означену проблематику.
88. Які виділяють основні ознаки розладу статевої ідентифікації у дитячому віці?

IV. Політика оцінювання

Уся політика оцінювання базується на врахуванні [Положення про організацію освітнього процесу на першому \(бакалаврському\) та другому \(магістерському\) рівнях вищої освіти у Волинському національному університеті імені Лесі Українки](#)

https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/09/2025-olozhennya_pro_org_anizatsiyu_navch._pr_otsesu_u_VNU_%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf

Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки

<https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/06/2025.-%D0%9F%D1%80%D0%BE-%D0%BF%D0%BE%D1%82%D0%BE%D1%87%D0%BD%D0%B5-%D1%96-%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%81%D1%83%D0%BC%D0%BA.%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BD%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf>

та Положення про [визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті Волинського національного](#)

університету імені Лесі Українки

https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/2024_%D0%92%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB_%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B2_%D0%92%D0%9D%D0%A3_i%D0%BC_%D0%9B_%D0%A3_%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf

Для системного засвоєння курсу необхідно є систематична навчально-пізнавальна робота здобувачів освіти в усіх видах і формах її організації: лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота.

Контроль успішності здобувачів освіти здійснюється з урахуванням поточного оцінювання.

Обов'язковим є відвідування (онлайн/офлайн) навчальних занять; активність здобувача освіти під час практичних занять; своєчасне виконання завдань самостійної роботи; відпрацювання занять, що були пропущені або не підготовлені (незадовільні оцінки) на консультаціях; за погодженням із викладачем їх відпрацювання може відбуватись в онлайн формі.

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом на практичних заняттях під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог: своєчасність виконання навчальних завдань; повний обсяг їх виконання; якість виконання навчальних завдань; самостійність виконання; творчий підхід у виконанні завдань; ініціативність у навчальній діяльності.

Максимальна кількість балів за поточний контроль з ВОК становить 100 балів.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті й оцінюється в діапазоні від 0 до 10 балів за практичне заняття.

Поточний контроль передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях та набутих навичок під час виконання завдань. Критерії поточного оцінювання знань здобувачів залежать від: повноти розкриття питання, цілісності, системності, вміння формулювати висновки тощо. Якщо здобувач освіти не виступав на практичному занятті/не виконував заплановані письмові роботи/ не брав участі в командній дискусії – його активність оцінюється в 0 балів (максимальна кількість балів – 100 балів за практичні заняття).

За умови участі здобувачів освіти у навчанні *дуальної освіти* передбачено можливість самостійного опрацювання ним матеріалів навчальних занять протягом одного дня на тиждень та зарахування їхніх результатів до загальної кількості балів поточного контролю.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів: здобувачі освіти мають можливість порушити будь-яке питання, яке стосується процедури проведення чи оцінювання контрольних заходів та очікувати, що його буде розглянуто згідно із заздалегідь визначеними процедурами у ЗВО (див. [Положення про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ВНУ імені Лесі Українки](#))

<https://vnu-taskid841251.s3.eu-north-1.amazonaws.com/s3fs-public/inline-files/polozhennya-pro-poryadok-i-protsedury-vyrishennya-konfliktnykh-sytuatsiy.pdf>

Політика щодо академічної доброчесності.

Виконані завдання здобувачами освіти мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями з опорою на представлені зразки оформлення необхідних для клінічних досліджень документів.

Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності.

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (опрацювання завдань лабораторної роботи, написання модульної контрольної роботи тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування з Університету.

Дотримання академічної доброчесності, згідно Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки, здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

- Основні види відповідальності здобувачів освіти за порушення академічної доброчесності (ч. 6 статті 42 Закону України «Про освіту») :

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);

- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;

- відрахування з університету (крім осіб, які здобувають загальну середню освіту);

- позбавлення академічної стипендії;

- позбавлення наданих університетом пільг з оплати навчання.

Із загальними засадами, цінностями, принципами та правилами етичної поведінки учасників освітнього процесу, якими вони повинні керуватися у своїй діяльності, можна ознайомитися у Кодексі академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки

<https://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/06/Kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>

та Етичного кодексу психолога

<https://nsj.gov.ua/files/1448287570%D0%95%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B0.docx.pdf>;

Із Положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату в науковій та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти, докторантів, науково-педагогічних і наукових працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки можна ознайомитися на сайті:

<https://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/02/Polozhennya-pro-plagiat-gruden-24.pdf> _

Політика щодо дедлайнів та перескладання.

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу (за погодженням з кафедрою).

Здобувач освіти, що з певних причин не відвідує лекції, зобов'язаний аргументувати свою відсутність і представити конспект пропущеного заняття. Якщо здобувач відсутній на практичному занятті, то, залежно від виду діяльності, передбаченого навчальною програмою, він проходить усне опитування на пропущену тематику або демонструє навички роботи, що їх передбачено відповідним видом діяльності.

Можливість визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті.

Здобувачам освіти може бути зараховано результати навчання, отримані у формальній, неформальній та/або інформальній освіті (професійні (фахові) курси/тренінги, громадянська освіта, онлайн-освіта, стажування). Процес зарахування регулюється [Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті ВНУ імені Лесі Українки.](#)

https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/2024_%D0%92%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB_%D1%82%D0%B0%D1%82i%D0%B2_%D0%92%D0%9D%D0%A3_i%D0%BC._%D0%9B.%D0%A3._%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf

Підтвердження подається здобувачем освіти викладачеві освітнього компоненту не пізніше ніж за 10 днів до дати останнього заняття. При цьому здобувач освіти у встановлені терміни подає заяву на ім'я проректора та долучає усі необхідні документи до розгляду. Матеріали розглядаються на засіданні Предметної комісії, створеної розпорядженням декана факультету відповідно до схвальної резолюції проректора з навчальної роботи та рекрутації з урахуванням [положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті ВНУ імені Лесі Українки.](#)

https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/2024_%D0%92%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB_%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B2_%D0%92%D0%9D%D0%A3_i%D0%BC._%D0%9B.%D0%A3._%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf

Можливість отримати додаткові (бонусні) бали.

Здобувачі освіти мають право отримати додаткові бали (зараховується не більше 5 балів за вибором здобувача освіти):

- за публікацію у періодичному науковому виданні, що включене до переліку фахових видань України (5 балів);
- за призове місце на I або II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади (Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт) (4 та 5 балів, відповідно);
- за підвищення кваліфікації, проходження тренінгових навчань тощо в обсязі не менше 54 годин за умови представлення відповідного документа в рік навчання (5 балів);
- за публікацію тез у збірнику матеріалів конференції (3 бали);
- за участь у конференції (доповідь без подання до друку тез) із представленням сертифіката учасника (2 бали);
- діяльність за спеціальністю у формі участі у професійних та/або громадських об'єднаннях (2 бали);
- за виконання функцій (повноважень, обов'язків) старости групи, керівника студентського наукового товариства факультету/студентської проблемної групи або учасника наукової теми (проекту)/студентської проблемної групи кафедри (1 бал).

Відвідування занять дає можливість отримати задекларовані інтегральну, загальні та фахові компетентності, розвинути «Soft skills», вчасно і якісно виконати завдання.

Аудиторні заняття переважно проводяться у вигляді лекцій, найчастіше – командно-орієнтованих лекцій та командно-орієнтованих дискусій. Упродовж курсу застосовуються усі етапи командно-орієнтованого навчання: до-аудиторна підготовка, вирішення проблемних завдань (кейсів, проблемних задач), командні та між-командні дискусії.

V. Підсумковий контроль

Залік виставляється згідно Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/06/2025._%D0%9F%D1%80%D0%BE-%D0%BF%D0%BE%D1%82%D0%BE%D1%87%D0%BD%D0%B5-%D1%96-%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%81%D1%83%D0%BC%D0%BA.%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BD%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf

Контрольні заходи включають поточний контроль. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних (семінарських)

занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема опитування, виступи на практичних (семінарських) заняттях, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних індивідуальних науково-дослідних завдань, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем тощо).

Максимальна кількість балів за поточний контроль з ВОК становить 100 балів.

Семестровий залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу з певного ВОК на підставі результатів виконання всіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру: аудиторної роботи під час лекційних, практичних занять, самостійної роботи.

Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом ВОК. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості – 100.

У день складання заліку за основною сесією заборонено проводити додаткові опитування здобувача освіти, а також здобувач освіти не має права доздавати будь-який вид робіт, передбачений силабусом освітнього компоненту.

Перелік питань підготовки до заліку

1. Поняття статі та гендеру: спільне й відмінне.
2. Основні підходи до розуміння гендеру в психології.
3. Гендер як соціально-психологічний конструкт.
4. Історія становлення гендерних досліджень у психології.
5. Біологічні та соціальні чинники формування гендерних відмінностей.
6. Гендерна соціалізація: механізми та етапи.
7. Роль сім'ї у формуванні гендерної ідентичності.
8. Вплив освіти та медіа на гендерні уявлення.
9. Гендерні ролі: поняття, структура, функції.
10. Традиційні та сучасні моделі гендерних ролей.
11. Поняття гендерної ідентичності.
12. Етапи формування гендерної ідентичності у дитинстві та підлітковому віці.
13. Гендерні стереотипи: визначення, функції, наслідки.
14. Вплив стереотипів на самооцінку особистості.

15. Гендерна самопрезентація.
16. Гендер і тілесність: психологічний аспект.
17. Маскулінність і фемінінність у психологічних теоріях.
18. Андрогінність як психологічний феномен.
19. Гендерні особливості емоційної сфери.
20. Гендерні відмінності у спілкуванні.
21. Особливості прояву емпатії у чоловіків і жінок.
22. Гендерні аспекти агресії та конфліктності.
23. Гендерні відмінності у лідерстві.
24. Особливості прийняття рішень з урахуванням гендерного чинника.
25. Гендерні особливості мотиваційної сфери.
26. Гендерні ролі у подружніх стосунках.
27. Психологія партнерства: гендерний аспект.
28. Гендерні очікування у шлюбі.
29. Розподіл ролей у сучасній сім'ї.
30. Гендерні чинники сімейних конфліктів.
31. Батьківство і материнство як гендерні ролі.
32. Гендерні аспекти виховання дітей.
33. Гендерні стереотипи у професійній діяльності.
34. Поняття «скляної стелі».
35. Гендерна дискримінація: психологічні прояви.
36. Гендерні аспекти професійного вигорання.
37. Лідерство і гендер.
38. Гендер у сфері освіти.
39. Гендерні аспекти соціальної нерівності.
40. Сексизм як соціально-психологічне явище.
41. Гендерні упередження у повсякденному житті.
42. Гендерно зумовлене насильство: психологічні наслідки.
43. Психологічна допомога постраждалим від гендерного насильства.
44. Гендерна чутливість у професійній діяльності психолога.
45. Гендерна компетентність фахівця.
46. Профілактика гендерних стереотипів у підлітковому середовищі.
47. Роль психолога у формуванні толерантного гендерного середовища.
48. Вплив гендерних стереотипів на професійний вибір молоді.
49. Гендер і самооцінка: взаємозв'язок.
50. Гендерні аспекти психологічного благополуччя.
51. Гендер у сучасному українському суспільстві.
52. Зміни гендерних ролей у XXI столітті.
53. Гендерна рівність як психологічна та соціальна цінність.
54. Власне ставлення до проблеми гендерних стереотипів (з прикладами).
55. Значення гендерної культури у професійній діяльності психолога.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
	для заліку
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 - 81	
67 -74	
60 - 66	
1 – 59	Незараховано (з можливістю повторного складання)

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна література

1. Богдан Ж. Гендерна психологія : навч.-метод. посібник. Харків : Друкарня Мадрид, 2021. 155 с.
2. Вілкова О. Ю. Конструктивні та деструктивні функції гендерних стереотипів. Київ, 2005. 231 с.
3. Гендерні відносини: архетип, стереотип, ідентичність. За заг. ред. Пушонкової О. А., Шевченко З. В. Черкаси: видавець Чабаненко Ю., 2016. 202 с.
4. Говорун Т.В., Кікінежді О.М. Гендерна психологія: навчальний посібник. Київ, 2004: Видавничий центр «Академія». 308с.
5. Марценюк Т. Гендерна рівність і недискримінація: посібник для експертів і експерток аналітичних центрів. К., 2014. 65 с.
6. Мудрик А.Б. Гендерна компетентність особистості : теорія, діагностика, розвиток : посібник. Луцьк, 2014. 204 с.
7. Основи теорії гендеру: навч. пос. для студ. ВНЗ / За ред. В.П. Агеєва. К.: К.І.С., 2004. 536с.
8. Петренко О. Б. Гендерна психологія. Практикум. Рівне : РДГУ, видавець Олег Зень, 2012. 127 с
9. Ткалич М. Гендерна психологія: навч. посіб. К.: Академвидав, 2021. 248 с.
10. Щотка О.П. Гендерна психологія: навч. посіб. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2019. 358 с.

Додаткова література

1. Андрушко Л. Гендерні стереотипи в українській телерекламі. Вісник Львівської національної академії мистецтв. Львів, 2012. №. 23. С. 397-407.
2. Комарек С. Чоловік як еволюційна інновація? Станіслав: Априорі, 2018. 254 с.
3. Кікінежді О.М. Становлення Я-концепції жінки/чоловіка в юнацькому віці. Humanitarium. ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Переяслав-Хмельницький; 18

Ніжин: Лисенко М. М., 2019. Том. 42, Вип. 1 : Психологія. С. 77-90.

4. Куравська Н. Гендерні стереотипи як джерело гендерної дискримінації та сексизму. Збірник наукових праць: психологія. Київ, 2018. №. 22. С. 55-62.

5. Левченко К. Гендерне тяжіння. Харків: Фоліо, 2019. 192 с.

6. Мазяр О.В. Диференціальна психологія: модульний курс : навчальний посібник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2017. 284 с.

7. Ткалич М.Г. Психологія гендерної взаємодії персоналу організацій. Київ, 2016. 265 с.

8. Чуйко О., Куравська Н. Гендер і кар'єра: навч. посібник. ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника». ІваноФранківськ : Супрун В. П., 2019. 372 с.

Інформаційні ресурси

1. Гендерна парадигма освітнього простору / За заг. ред. Дороніної Т. О. Кривий Ріг : ВЦ КГП ДВНЗ «КНУ». 2015. Вип. 1. 150 с. <http://gendercenter.sumdu.edu.ua/images/docs/12.pdf>

2. Гендерні дослідження, проект «Донбаські студії» / Фонд ІЗОЛЯЦІЯ. Платформа культурних ініціатив; Представництво Фонду імені Генріха Бюлля. Київ, 2015. 228 с. https://ua.boell.org/sites/default/files/gender_publication_all.pdf 3. Гендерні відносини: архетип, стереотип, ідентичність / За заг. ред. Пушонкової О. А., Шевченко

3. В. Черкаси: видавець Чабаненко Ю., 2016. 202 с. <http://eprints.cdu.edu.ua/1020/1/rep0000753.pdf>

4. Жінка як об'єкт у рекламі/ bbc/ https://www.youtube.com/watch?v=H_f9iC54hdw

5. Мезенцева Н. Гендер і географія в Україні : Монографія. К. : Ніка-Центр, 2013. 194 с. http://www.geo.univ.kiev.ua/images/doc_file/navch_lit/kafedra_ekonom_lit/Gender_geogr_Ua.pdf

6. Програми гендерних студій в українських університетах. /За ред. О.Л. Зінюк. ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника». ІваноФранківськ: ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника», 2019. 788 с. <http://gestproject.eu/wpcontent/uploads/2019/02/Ukraine-Compendium.pdf>

7. Чуйко О., Куравська Н. Гендер і кар'єра: навчальний посібник / ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника». Івано-Франківськ : Супрун В.П., 2019. 372 с. http://gestproject.eu/wp-content/uploads/2019/02/ChuikoGender_and_Career_PNU.pdf

8. Chemey I. D. Psychology of Gender. URL: <file:///C:/Users/HP/Downloads/36.PsychologyofGender>.